

8. AUGUST

1924

III AASTAKÄIK

OMA NURK

Mälestus möödunud aasta suvest.

Vaikne . . . Pühalik vaikus valitseb igalpool, kuhu sa iganes vaatad. Lähemast männikust kostab läbi vaikuse käo kukkumine. Silmapiiril sinavas õhus lõõritab lõoke mängeldes päikese punaste kiirtega. Paar pilvekest selges sinavas taevas ujuvad edasi kuhugi kaugusesse . . . Päike puistab veel madalalt kiiri, valgustades puude latvu õrna roosaka helgiga. Õhk on täis karastust hommikuses viiluduses. Kristallselged kastetilgad hiilgavad nagu õrnad pärlid lõhnavaite ilulilledel õitel. Paistab, nagu veereksid lilleõitel pisarad palgeid mööda alla, nagu nutaksid — nutaksid rõõmupisaraid.

Juba ilmuvad põllule hallid inimeste kogud, kes igatiks oma igapäevasesse töösse kiindub . . . Kaugelt metsaservalt, maanteelt kostab vankrimürin, segades hommikust vaikust. Põllumees künnab põllul, pühkides aegajalt otsale ilmunud higitilku kareda käikse külge . . . Ilm läheb meelitava-maks. Lähema puusalga kohta ilmub päike. Kaovad kastetilgad, ilulilledelt kaovad pisukesed pisarad — rõõmupisarad.

Sammun metsarohelisesse . . . Karjane sammub, kari eel, kõlisevate kellade saatel metsa. Vahete-vahel kõlab läbi metsa karjase pasuna heli, mis saladuslikult metsast vastu kajab. Kõik on rõõmsad; vaata neid tallekesi, kui rõõmsad nad on, jooksevad, hüppavad, käies vahete-vahel ema juures, kes häämeelega pääd raputades neid vaatab. Kaob karjane karjaga, ainult pasuna helid tungivad mu kõrvu . . . Sammun veel sügavamale metsa. Suured kuused võlviivad tee kinni, kattes taeva sina. Mets on nii tume, päikese kiired ei jõua ju tungida läbi paksu metsa. Puude tadvad kiiguvad tasasel hommikuse tuule käes. Häämeelega kõnniks ma siin metsa all, kuid juba pean ruttama, et koju jõuda oma töö juure.

Ramedlov.

Mõttekillud.

Eksida võib igatiüks, aga eksituse juure võib ainult nõdrameelne jääda.

Cicero.

Meie ei saa lindusid keelda oma pääde kohal lennata, aga võime keelata, et nad omale sinna pesa ei ehitaks. Sama raske on meil halbu mõtteid oma pääs takistada, aga meil on võimalus, et nad sinna ei saaks pesitseda.

Luther.

Hääd tunda, aga seda mitte teha, on meelekindlusetu olek.

Confucius.

Tuhat teed viivad eksituse poole, tõe poole ainult üks.

Rousseau.

Päämurdmisel saadakse harva mõttekilde.

K. Kajak.

Kellad.

(Ainetel.)

Need õhtused kellad, need õhtused kellad, Ta löõgid nii mahedad, õrnad ja hellad. Nad räägivad kodust, sest magusast ajast, Kus rõõmustin ennast neist kellade kajast.

Need rõõmsamad tunnid on möödunud
[ammu,

Ja mõnigi sõber, täis usku ja rammu, Ei kuule neid õhtuseid kellasid enam, Neil hauan on puhata mitukord kenam. . .

Kui minagi suren, siis vaikselt need kellad Mind saadavad hauda; nood helid nii hellad. Siis teistsugu laulikud kõnnivad orgen, Ja laulavad kelladel kiitusi kõrgen. . .

P. Helbeke.

Kirjakast.

H. Pedastik. Tall.: Teie väikesed kirjatööd huvitavad, ainult kas algupärased?

A Põllusaar: Näitemäng ikkagi selle iganenud ja halva lõpuga. Ei lähe.

H. N. Narvas: Küläp Teie saadetisele lähemais numbreis paiga leiame. Tänu.

VIKERKAAR

Nr. 32.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp.

1924.

Tegev toimetaja: J. Neggo-Vössokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kella 1—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

Albatross.

Charles Baudelaire.*)

Kui madrustel jääb tuju merel igavusse,
Nad seks, et oma aega lõbustada
Vast püüdvad suuri linde, võimsaid albatrosse,
Kes armastavad laevu merireteil saata.

Ja siis, kui taevasina kuninglind
Saab laevalaele toodud, lumitiibu tema,
Mil nõnda kerge marutormis lend,
Kui murtud aerupaari jätab lohiseama.

Ta lendai kiireim, kuis nüüd väetilt kõnnib;
Ta pilverügi au, kuis viletsaks siin saab;
Tal naerdes piibusuitsu ninna laseb mõni
Ja lonkeid järele tehes naeru sünnitab.

Poeet, su sümbol siin! Sa kergelt samutigi
Käid pilverajal keset torme, välke,
Kuid hiiglatiibadega sinul ometigi
On raske hulga seas, kesk naeru, pilkeid jälke.

Tõlkinud J. Jaik.

*) Charles Baudelaire (1821—1867) on Prantsuse kuuluis luuletaja, sümbolismi ja dekadentsi (languse) voolu tähtsam edustaja. Tema ajal valitses Prantsuse luuletajate seas kalduvus tõlgitseda nüüsguseid meeleolusid ja aineid, mis ilusale ja õrnale luulevaimule harilikult vastumeelsed pidid olema: elu näotumaid külgi, viletsusi, isegi jõhkru. See oli täitsa uus, tundmatu ala luulele. Vaatamata sagedase liialduse pääle, milleni vahest välja jõuti näotuste allatoonitamises, on seejuures siiski palju uusi ja ilusaid, õrnu, puhtluulelisi meeleolusid suudetud leida. Languse voolul ei puudu oma positiivne väärtus. Seda näitab ka käesolev tõlge, milles valitseb omapärane nukrus ja igatsus näotumast üle saada ilusa ja õilsa juure.

A. Gallén-Kallela: Lemminkäise ema Toonela jõel.

LEMMINKÄISE SEIKLUSED JA SURM.

Soome muinasjutt. S. Topelius'e „Maamme kirjast“ tõlk. A. R—g.

Laukoneeme kaenas, uduse neeme ninas kasvas ema juures muinasjuttude lemmik, julge, noor ja ilus Lemminkäinen, keda ka Ahtiks (veejumalaks), saarlaseks ja kaukomeeleks nimetati. Lemminkäinen oli kena, heledavereline, mustajuukseline, häälaadiline ja julge noormees. Ta iseloom oli aga merelainete sarnane, muutlik ja kõrk. See oligi põhjuseks, miks ta tihti seiklustesse sattus, mis mehe ja kangelase au kohased ei olnud.

Nimetumal saarel elas tol ajal ka kena neiu Küllikki, kelle sallimatus

kõigi kosilaste vastu oli nii tuttav, et kõneldi isegi päikese, kuu ja tähe asjatust Küllikki kosimaskäimisest oma poegile. Lemminkäinen sai sest kuulda; ta otsustas vastu ema tahtmist Küllikkit kosida ja matkas Nimetumale saarele.

Algus ei olnud kiiduväärt. Lemminkäinen ajas juba saarele sõites ree väravas kummuli. Saareneiu üttlesid ka naljatades, et sarnane poiss vast alles karjaseks kõlbab. Lemminkäist ei heidutanud see nali. Ta hakkas karjaseks. Meeles seisis tal aga Küllikki. Üksi tema pärast kulutas ta sada paari saapaid ja lõhkus sajad aerud. Küllikki ei lubanud

aga Lemminkäisega enne abielluda, kui viimane kivi peeneks on jahvatatud ja uhmri puruks tampitud. Kord õhtul tantsis Küllikki teiste neidudega metsasalus. Samal ajal sõitis Lemminkäinen kena hobusega kesk mängumuru ja tõmbas Küllikki vankrisse. Küllikki palus, ähvardas; viimaks leppis ometi. Lemminkäinen töötas, et kunagi sõtta ei lähe, samuti lubas Küllikki külastajatest loobuda. Lemminkäinen viis nüüd nooriku koju. Ema võttis nad sõbralikult vastu ja noorpaar elas mõni aeg õnnelikult Kaukoemmel.

Kord jäi Lemminkäinen kauaks kalale. Küllikkil hakkas kodus igav ja ta läks küla nooremate hulka lõbutsema. Aino, Lemminkäise õde, kõneles loo vennale, mille üle viimane väga vihastas. „Ema,“ ütles Lemminkäinen, „küta mulle saun; Küllikki on murdnud oma vande ja mina lähen Põhjalasse omale teist naist tooma. Võta mu hari ja tea, et siis on kadunud Lemminkäinen, kui hari hakkab verd tilkuma.“

Asjata nuttis Küllikki, asjata palus ema. Lemminkäinen riietus raudsärki, sidus vööle terava mõõga ega unustanud end varustamast mõjuvate nõiasõnadegagi vaenlaste vastu. Ta unustas ainult ühed sõnad: ussisõnad. Lemminkäinen, uhke oma osavuse päale, vilistas metsast hobuse ja sõitis Põhjalasse. Sääl kuulis ta toast laulu ja mängu. Ta astus julgesti sisse ja laulis nii võimsalt, et silmad välkusid ja kuuehõlmad tuld löid. Lemminkäinen laulis sääli noored ja vanad Rutja koske, mehed mõõkega ja kangelased oma sõjariistadega. Ainult ühe viletsa jättis ta laulmata, Ulapalu pimedat karjase. Sarnast häbi ei tahtnud karjane kanda; ta läks Toonela jõe le Lemminkäist varitsema.

Uhke omist kangelastöist küsis Lemminkäinen Põhjala ilusa tütre omale naiseks. „Ei anna,“ vastas ema, „keegi muu ei tohi küsida, kui

see, kes on kinni püüdnud hiie kärmejalgse hirve. Metsa minnes võttis Lemminkäinen suusad, libedad kui ussid, ja suusatas nii, et tuli sähvatas ümber laia Lapimaa. Suusad murdusid pea ja hirv pääsis pakku. Nüüd ei aidanud muu, kui pidi Ukult uued suusad paluma. Nüüd õnnestus teekond, Lemminkäinen tuli Põhjalasse hirvega.

— „Veel puudub midagi,“ ütles Põhjala emand. „Enne kui saad mu tütre, pead valjastama hiie punase, tuldpuurskava hobuse.“ — Lemminkäinen võttis kuldohjad ja hõbekütike ja läks ülesannet täitma. Peagi nägi ta kuusikus hobuse, kelle lakki tuiskas tuld ja suitsu. Ei aidanud muu nõu, kui pidi paluma Ukut, et laseks sadada raudrahet leekide jahutamiseks. Rahest hirmunud hobune pistiski pää häatahtlikult kuldpäitmesse.

— „Veel ei saa mu tütart,“ ütles Põhjala perenaine, „enne pead aumbuma üheainsa noolega kena luige Toonela jõelt.“ Lemminkäinen läks Toonelasse. Teel varitses teda aga Põhjala karjane, kes vaenlast nähes veest mao võttis ja selle noore kangelase maksa viskas. Surres mõtles Lemminkäinen veel armsa ema pääle ja kahetses, et oli unustanud küsimata ussisõnad. Karjane liukkas oma ohvri musta Toonela jõkke ja Toone verehimuline poeg raius sääli tema oma hirmsa mõõgaga tükkideks. Vahelajal olid Lemminkäise ema ja ta mahajäetud naine rahutult jälginud ennustavat harja. Ühel hommikul märkasidki nad, et hari tilgub verd. Ema jooksis kohe poega otsima. Armastus andis talle jõudu, ta jooksis nii, et mäed vajusid ja orud tõusid. Lõpuks jõudis ta Põhjalasse. — „Kus on mu poeg?“ — „Ei tea,“ ütles perenaine, „võib olla on karud ja hundid ta jääl murdnud, või on vilets rauk hukkunud kohavasse koske.“

— „Juba tunnen su valet,“ ütles ema, „räägi tõtt või sure!“

Nüüd pidi Põhjala perenaine jutustama Lemminkäise hädaohlikest katseist. Ema läks kadunud poja jälgi otsima. Ta jooksis mööda soid, kihutas vetest läbi, küsis mändidelt, teelt ja kuult. Keegi ei hoolinud, igaühel oli omagi töö eest küllalt hoolt. Heldemeelne päike kõneles siiski emale Lemminkäise õnnetust lõpust.

Ema tellis nüüd Ilmariselt vaskse reha, mille pulgad sada sülda pikad olid, ja läks sellega Toonela jõest poega otsima. Kaua riisus ta, enne kui leidis armsama keha, kuid tükel-datuna. „Heida mees vette,“ hüüdis ronk, „siig on ta silmad söönud, haug ta õlad röövinud.“ Ema palus aga soonteravitsejat, ilusat Soone-tart, surnu sooni sõlmima, palus Jumalat, et ta liidaks luud ja liha; palus mesilast, et see tooks mett Ta-

piolast. Kõik täitsid ta palved. Mesilane lendas üle üheksa mere ja tõi säält seitse kausitäit salve. Surnu keha paranes, ainult hing puudus.

Jälle saatis ema mesilase tähtede vahele Looja keldritesse, kus häd hinged hõbedasis katlais valmistasid salve. Säältk tõi mesilane kalleid võideid. Lemminkäinen ärkas kui unest. — „Olen kaua maganud,“ sõnas ta. — „Kaua,“ vastas ta armas ravitseja, „ja veel kauemgi oleksid maganud, poleks vaene ema su pärast valvanud.“ — „Oi,“ hüüdis Lemminkäinen, „süda on siiski Põhjala neidude juures. Ei ole ma veel am-bunud Toonela luike.“

— „Jäta vilets luik,“ tõreles ema, „täna õnne ja Jumalat, sest mina ükski ei oleks midagi võinud. Ainult Jumal võib surnuid elu äratada.“

PÜHA SAAR.

Lely Kempini suvijutt.

Nüüd tahaksin su töötuba näha,“ ütles Ing teisel hommikul. „Mulle on armsad su pildid. Isa toas ripub rukkipoold, mille läbi tee otse suvipilvedesse jookseb, ja Mal on kirjutuslaua kohal maal Boddeni ni-

tudest, kus üle metsa seisavad suured pilved. Ma tunnen su püha saart juba ammu.“

Pilt, mida maalil sel hetkel Luise, oli pooleldi lõpetatud ja nii mõnigi lootus oli seotud temaga. Ta vajab kord jälle tumustamist, poolehoidu, õhutatavat hääkskiitu viimaste aastate

järele, kui arvustus õlgu kehitades temast oli pöördunud.

„Isa piltidel on kõigil nimi. — On sul ka nimi su uue pildi jaoks, mis sa nüüd maalid?“

„Jah, ma maalin teda väljakuulutatud võistluse jaoks. „Suvi“ on ülesande nimi, ja sina pead nüüd ütleva, kuis ta sulle meeldib.“

Maalija avas ukse enda töötuppa, kust avanes vaade põhjapoole Boddeni aasale ning metsaribale. Pilt seisis aknast vasemal alusel, soodsa valgustuses, ja kuigi palju veel lõpetamata oli, mõjus pilt ometigi tervikuna.

Sureva metsa sügav sisim. Puujäändrikud vääntaimedest üle kasvanud; hiigla tamm üleni mähitud mets-efeu võrku; sääl vahel paar kasetüve hädise pruunika lehestikuga; pehkinud, kokkuvarisenud puutüvi väänkasvudesse uppinud. Harva mõnest kohast tungib valgus kiirgades läbi tiheda kasvudetihniku ning laskub sammeldunud loiku, mille kohal näib sääski keerlevat. Peen, kerge udu, nagu toob teda lämbesuvikuumus, lasub üle kõige.

Jah, sureva metsa luule oli temas mõjunud viimseil aastail, metsa, mis mere ning Boddeni vahel soisel põhjal aeglaselt oma lõpule ligines. Sest säält heietusid peened niidid ta hinge.

Ta vaatas lapse pääle ning leidis abitu, eemalletõrjuva ilme ta silmis.

Nii olj Erik vaadanud, kui ta sunnitud oli talle armsale õpilasele laitva arvustusega haiget tegema. Üsna tasa leidsid Ingi sõrmed ta käe.

„Ei, tädi Lii, ütle, et suvi nii välja ei näe! Suvi naerab, ning lilled tantsivad tuules, ja valged pilved ülal taevas tantsivad ühes. Ja kõik on nii hele ning värvid kiirgavad, et laulda tahaks. Kuid siin saan ma kurvaks. Ma tahan alla pildi juure minna, mis suures toas ripub, kus vana kalur oma üti kõrval istub ning

võrke parandab. Ta näib nij hääna ning õnnelikuna.“

Tasa kadus laps toast.

Maalija vaatas talle järele. Kõiki noid pilte, millest Ing kõnelenud, oli ta aastate eest maalinud, kui ta endas veel seda seesmist värskust ning elevust tundis. Kuid mida tahtis laps? Pilt oli hää, laitmatu tehnikas. Ka see on suvi. Kas vahest ei tunnustata just isesugust teemi käsitlust! Kuis võis ta pilgukski end lasta lapsest eksitada. Ning suurima hooga asus ta tööle, maalits metsas tehtud kavandite järele, kuni kõik enda ümber unustas.

„Triina.“ ütles Ing, kui suurest toast kööki läks, „kui hirmus vesi teil siin on; ja maitseb ta ka nii halvasti. Ma tahaksin nii häälmeelele klaas selget, jahedat vett juua. Nii kuum on väljas.“

„Jah, lapsuke, see pole meie saarel nii lihtne. Liig lähedal on meri; talvel tuleb ta vahest luuteist üle kuni maanteeni, voolab siis kaevudesse ning seguneb muu veega, sellenärast maitseb vesi ikka nij halvasti. Ja pesta ei saa temaga iialgi korralikult. Kuid taga Svanteboris, sääl on kaev, see seisab üsna kõrgel ning tal on ilus selge vesi. Tahad vast kord sinna minna ja säält endale tuua?“

Seda tahtis Ing häämeelega, kõige meelsamini tahtis ta üksi üle saare joosta ning tundma õppida iga nurgakest.

Olj nii imeilus käia keset saart! Paremäl lebas meri kui kortsunud siidriüü, ja teisalt tervitas sügavsinine Bodden. Viljaväljad lainetasid kuni kalurite onnideni, mis tammil taga Boddeni kaldal asusid. Igal onnil oli õlgkatus ja taevasinised ehk moonpunased seinad, ja kuni maanteeni ulatusid nende ilusad lilledised aiad. Neis õitsesid lilliad, suured karikakrad ja valevad roosid. Lai, tihe, põetud kibuvitsahekk piiras

neid ümberringi ning moodustas tõkke meritulele. Ainalt päike vaatas ülalt sisse, ja läbi väikeste, haljaskatuseliste sissekäikude — möödaminejad.

Üles ning alla kiigutas end tee läbi põldude. Igakord tõustes lohust ter- vitasid kuld kollastest valmiva rukki lainetest mõne tuuliku keerlevad tiivad, kui viipaksid nad tulla lähemale. Ja kui nüüd tee ühel rohelisel kingul lõppes, seisis ta äkki Ingi ees, suur ning kõrgele kerkiv.

Üksildaselt seisis veski, ots veidi ette lükatud, ja üle ta tumeda soomuselise keha käis värin. Ise kõvasti maa sees, laskis ta väsimatult kee- relda oma suurtel, hallidel tiibadel, kuna tuul nende purjetes hõiskas ning laulis.

„Tiivad on sul, ja sa ei saa ome- tigi lennata,“ mõtles Ing, ning sügav kaastundmus valdas tema, kuna ta ühtlasi suures kaares uksest pääseda katsus, sest hiigla tiivad laskusid

hallide kotkastena undavate tiibade- ga pea maani. Videvik hoovas säält vilust ning jahedusest vastu. Maga- vatena madrustena lamasisd hallid, täidetud kotid ülestikku ja kõrvus- tikku. Tumedaalt kohisesid, nagisesid ning mürtsusid rattad ning panid kogu ehituse tõukekaupa värehtuma. Ingile tundus, nagu oleks ta kuskil laial mered; ta arvas kuulvat laeva vintide tampimist ning tuule laulu kõites.

Kui äsjaküpsetatud leiva lõhn, veidi magus ning sõnul seletamatult hää, lasus üle kõige. Õhk oli üles- kihutatud jahutolmust kergeks uduks tihenenu, millesse uksest valguv päike kuldseid sildu ehitas.

Sarnasel sillal jähenes mölder, vei- di raskelt, nagu käiks ta üle laeva- plankude. Nägu, käed, sinine pluus, kõik oli valgeks puuderdatud, ja ise- gi silme ees, mis selged kui aknad, rippusid ripsmed valgete tüllkardi- natena. Ja kui ta kõnelema hakkas, oli isegi hää alaliselt sissehingatud tustist veidi kaetud ning üsna lemb, nagu mõnel vanal naisel.

„On teil mõni pistuhänd, meister mölder? Ja kus ta peitub?“ küsis Ing.

„Sää! kotis,“ naeris mölder. „Ta- had vist mind veidi külastada mu suurel laeval. See on hää, lapsuke. Pead mulle kapten ütleva. — Tule pardale. — Tahtsin just sillale üles minna ja vaadata, kas ka purjedes kõik korras on; kihutaja tuul on meil täna, mu laevuke teeb toreka sõidu.“

Nad tõusid puutreppi mööda esi- mesele korrale ning edasi redelitel kuni kõrgema tipuni. Sää! vär- is üleval, keerles raginal tiibadest ae- tud ning nendega raske tammetüvega seotud hiigla puuratas, haaras oma hammastega ta all jooksvasse vä- hemasse rattasse ning kihutas teda kahekordsele kiirusele. See ajas jälle üht teist ratast, mis ühe korra võrra alamal lebas, see jälle teist, ning nii edasi, kuni jõud küllalt suur oli, et hiiglasuuri veskikive keerlema

panna ning vilja jahvatamisele er-
gutada.

Siit ülalt nähti väikesest luugist vil-
keks, igakord kui hall tiib vaimuna
mööda kohises, merd. Mölder vaat-
tas välja. Ta ei näinud maad enda
all, lainetavaid põlde valmiva vilja-
ga, ja kui ta neid ka nägi, — talle
olid nad merelained; ta nägi vaid ot-
satut sinipinda ning kujutles end tem-
al sõudvana, kantuna oma laeva
plankudest.

Nagu pea kõik saare elanikud, oli
ta — pooleldi veel laps — mereme-
hena välja rännanud, oli hiljem kap-
tenina ühes hirmsas tormis oma
laeva kaotanud ning päästnud vaid
palja elu. Ta vaim oli tookord kan-
natanud, kui ta mõninga inimesega
pähklakoorel pikki päevi tuule ning
lainete hoole oli jäetud. Ta vajas
süngesse raskemeelsusse, millest ta
sel viivul ärkas, kui ta esimest korda
oma kodutuulikusse astus. Ta kuu-
latas, ning õnnelik naeratus libises
üle ta näo. Ei saanud keegi teda lii-
gutada sest tunnist alates oma ves-
kist lahikuma. Kõik toimingud õppis
ta mängides, kuna ta neile nimed andis,
mis talle ta endiselt alalt oma-
sed olid.

„Näed sa, nüüd oleme siin ülal kom-
mandosillal; siit võib kaugele näha.
Põrgu tähelepanelik peab olema sar-
nasel laeval. Kõu ja päike, nüüd on
tuul tõeliselt teisale sööstunud, nüüd
vaja meil alla minna, et veidi järele

pöörda. Tule, võid mind aidata.“

Nad ronisid trepist alla, tuulest
haaratud, „laeva“ värinaist ning oi-
geist saadetuna. Oma kõikuvail
sammudel läks mölder uksele, mis
välja viis, pööras end siis ümber ja
ütles: „Ei tohi sa mul ainult kulkku-
da, lapsuke, hoia end kõvasti!“

Tugeva palgiga olid veskipää ja
lihtne rataskogu, mis murul seisis,
üksteisega ühendatud, nii et, kuna
mõlder ratast pööras, tuulik oma
liikuva pää ühes tiibadega sõnakuu-
lelikult teisale pööras.

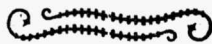
Ing aitas pööramisel; nüüd, kui
nad jälle veskisse astusid, pööris
mõlder tema poole: „Sinust saaks
tore väike laevapoiss; peaksid üsna
siia jääma, lapsuke.“

See ei läinud ju, kuid jälle tulla,
seda tahtis ta, ütles Ing. Ja kuna
mõlder kottide poole pööris, libises
ta, et teda mitte ehmata, hääletu-
malt uksest välja. — — — —

Kaev, millest kõnelenud Trinu,
oli kõrgustikul, mitte kaugel ves-
kist, ning kalurite ütid vaatasid
üles ta poole. Ta kivine ring oli
laudadega vooderdatud, ning ühelt
vanalt tõrvatud palgilt rippus ümar-
gune, kõva puupang peegeldudes
sügavusse.

Jahedalt ja selgelt voolas vesi, kui
Ing kruusi täitis, üle hoidva käe, na-
gu silitaks ta teda ja tahaks tere tu-
lemast öelda. — — — —

(Järgneb.)

Suvehommik.

*Veel pole kadund ehatule loit,
Mis kullanud on puude ladvad haljad,
Ning hämarus veel varjab nüüd, väljad, —
Kui juba idas säramas on koit.*

*Kuid hämarus — see põgenedes kaob.
Ju loodust äratamas päikse kiired,
Ning taevas sätendamas kulla viired —
Ja orgudestki udu hiilib, vaob.*

*Pea lõhki härisen'd on uduloor
Mis varjas lillelised nüüd, nurmed;
Siin otsimas mett mesilaste parved —
Ning metsas algab laulu linnukoor.*

Adrienne Lints.

Franz Treller. Noorsoole toimetanud Jursi Sander.

Imestusega kuulsid nad seda kõike, ning don Antoniol ei võinud enam kahtlust olla, et Pablo, olles arvamisel, et haciendat ähvardab hädaoht, endast hoolimata oli jooksnud vaenlaste sekka. See asjaolu liigutas teda väga.

Kuulda saades, et noor maya Pablot ot-sima läheb, käskis ta sellele anda parima hobuse tallist, kelle eest Araua talle südamest tänu avaldas.

„Pean jumalaga jätma,“ ütles siis vana indiaanlane.

„Kas ei sooviks teie jääda meie külaliseks, sennor Araua?“

„Pean täna veel pika tee ära tegema, et peagi omaste juure võiksin jõuda. Kõige päält avaldan oma sügavamat tänu kõige helduse eest, mille osaliseks on saanud üks laps minu rahvast, sennor d'Irola; arvestage Felipe Arauaga, mayaga, igas hädas. Kindral Sarmiento poolt valitsuse vastu alustatud mäss on väga ohtlik, kuna ketchide kazike Chamulpo nendega on ühinenud. Ta on ka käskjalgu Yucotani läkitanud, et sääseid Maya suguharusid võitluseks üles kutsuda. Minu mõjul on seni korda läinud mehi tagasi hoida, kuid tuleviku eest ei julge ma vastutada. Oleksin ma siit leidnud Hualpa, noore kuninga, tema käsu alla oleksid vastuvaldlematult painnutunud kõik mayad, isegi Chamulpo sõdurid poleksid julenud sellele vastu hakata. Seda teab see ja kardab sellepärast Hualpat. Kordan veel kord, mäss on kardetav, olge valvel. Elage hästi.“ Ta noogutas jumalagajätmiseks pääd. Sääst astus Maria ta juure, võttis ta käest kinni ning ütles oma magusa häälega:

„Oh sennor, teie annate mulle tagasi mu armsa venna, eks ole?“

„Kuningate võsu, sennorita,“ ütles Araua tõsiselt, „viibib kõrgema olevuse kaitse all.“

Ta astus rõdult ja ratsutas varsi pääle seda oma kaaslastega, kes teda rahulikult olid oodanud, minema.

Raske oli väidata, et haciendero teadmisel Guatemala vallutamise ajaloost suured võisid olla, kuid siiski teadis ta sellest nii palju, et tema esiisad Fernando Cortezi*) kaaslaste Alvarado juhtimise all pärismaalistega sunnitud olid olnud kaua ja meeleheitlikult võitlema, kuni neil viimaks korda läks neid alla suruda. Ta teadis ka, et maad olid valitsenud vanad kuningate sugukonnad ning et mayad, olgu küll et nad nüüd olid langenud madalale kultuurastmele, enne olid näinud hiilgavaid aegu.

Imestuse ja kaastundmusega kõnelesid d'Irola ja ta omaksed Indiaani poisi imelikust saatusest, ta pärismaalaste silmis suursugusest põlvenemisest ja ohtudest, milliseid ta pidi üle elama võimsate vaenlaste tagakiusamiste tõttu.

„Oh, peaks ma ometi Pablo leidma ja tema meile pea tagasi tooma,“ ütles Maria kirklikult ning lisas siis oma lapselikul viisil: „Kui aga Pablo tõesti prints on, siis olen mina printsess, sest olen ju tema õde.“

Ta kasuvanemad ei saanud naeratust tagasi hoida selle auastme nõudmise juures

*) Fernando Cortez — 1485—1547, võitles Kesk-Ameerikas pärismaalastega 1504—1521 ja oli Uue-Hispaania asukuningaks 1521—1526.

ja don Antonio vastas: „Väga hää, senno-
rita, aga mayade printsessina laseme sind
siis ka punaseks värvida.“

Kui haciendero pärast oma tigrerot nägi,
üitles ta sellele mitme töölise juuresolekul:
„Katsu, et sa minema saad, lontrus. Nä-
hakse sind tunni aja pärast veel del Rocas,
lasen sind piisutada, kuni sul liha langeb
kontidelt!“

Tamay heitis ta pääle pilgu täis hõogu-
vat viha, iseäranis raskelt tabas teda see
ütelus sellepärast, et seda kuulsid töölisel,
neegril ja indiaanlased, kes ükski teda ei
võinud sallida. Ta läks, ja sest ajast saa-
dik ei nähtud teda enam del Rocas.

Möödus neli, viis päeva. Maria ahas-
tus ja rahutus suurenes alatasa ja vane-
mad, kes teda väga armastasid, kannatasid
ihes temaga.

Viendal päeval tulid vaguerod tagasi.
Nad olid kindlaks teinud, et Pablo viibis
indiaanlaste salgas, sest kohe esimesel laag-
rikohal olid nad leidnud noormehe saapa-
jälje. Siis aga oli salk, kes kogu aeg lii-
kus mööda üksildasimaid paiku, end jaotanud
mitmeks vähemaks grupiks, kes igaiüks
edasi oli liikunud ise sihis. Hää õne pääle
olid nad ihele neist järginud, kohtasid aga
teel ihe neegritest, muudest värvilistest ja
mõnest valgest koosneva mässajate salga,
kes põletades ja röövides liikus mööda
maad, ja pääsid ainult suure vaevaga nen-
de küüsisist. Kuna edaspidine tagaajamine
muutus lootusetuks, pöörasid nad ümber.
Nende teadete järele näis mäss juba kaunis
laiali lagunenud olevat.

Need olid kurvad teated, mis don Anto-
nlos tõsise mure esile kutsusid, sest iga
päevaga lähenes hädaoht ta hacinedale, ku-
na õrna lapse ahastus oma nooruspõlve
sõbra saatuse pärast muresid aina suuren-
dada aitas.

6. Verivaenlase küüsis.

Kui Pablo, keda oli uimastanud kõva
hoop vastu pääd, toibuuma hakkas, leidis ta
end metsas keset relvitud indiaanlaste sal-
ka, kes ümberringi põlevate tulede süngel
valgustusel ta pääle heitsid tumedaid pilke.

Möödus mõni minut, enne kui ta jõudis
selgusele, kuidas ta sila oll sattunud. Siis

aga kerkis selgesti ta vaimusilme ette järsk
sündmus härrastemaja esisel ja oli nagu
kuuleks ta veel praegu sõnu, milliseid talle
Maya keeles oli sosistanud noor indi-
aanlane.

Ta lamas maas, toetudes seljaga puu
najale, kui ta avas silmad.

Haavatud ta ei olnud, sest paks viltküü-
bar oli hoopi pehmenanud.

Niipea kui noormees jälle vabalt oma
seisukorda jõudis hinnata ja nägi, et ta oli
vang, kattus ta ilus nägu ligipääsematu
uhkuseilmega, mis talle alati oli omane siis,
kui haavati ta seesmisemaid tundmusi ehk
teda ähvardati.

Ta ümber seisvate meeste pilkudes ei
leidunud mingit vaenulikkust, ennem aval-
dasid nende sünged, karmid näod teatud
imetlemist.

Pablo sihvakas kuju, kallis rüüd, läikivad
ratsamehe-saapad, pärilistest tikitud vöö,
aristokraatlikult vormitud, nüüd isekalt
kõrk nägu õigustasid seda imetlemist.
Röövlitele sarnanevad mehed nägid nii to-
redalt riidetatult, ilusas noormehes enda ees
oma sugukonna kaunimat võsu.

Kareda ilmega vanem mees astus Pablo
juure ja ütles mayade keeles: „Peame
sinu siit ära viima. Sa teed targasti, kui
sa vaikides alistud, muidu peaksime sinu
vastu tarvitusele võtma karme abinõu-
sid“.

„Kui sind mõistma pean, ladrou*) niisu-
gune, pead minuga kõnelema Hispaania
keelt“, ütles Pablo.

„Kuidas? Kas ei ole sina maya?“ kü-
sis mees Hispaania keeles.

„Seda olen, sa vilets, ning seda pead sa
veel tunda saama.“

„Ära ähvarda, sa oled minu võimuses“.

„Kasuta seda, karistusest sa ei pääse“.

„Kes peaks mind karistama?“

„Nägematu, igavene, kes laseb paista
päikesel, kes su hävitab ihe puhanguga
oma suusi“.

Pablo oli tahtmatult tarvitanud pildiri-
kast kõnelemisviisi ja ta sõnad näisid tea-
tud mõju avaldavat. Suurem osa indiaan-
lastest mõistsid Hispaania keelt; ainult vä-
liliselt tunnustasid nad ristiusku, tõeliselt

*) Ladrou — röövel.

rippusid nad aga alles oma vana ebausku küljes; sellepärast avaldas mayade jumalate keskel kõrgel astmel seisvate päikese ja tuule nimetamine punanahkade pääle sügavat mõju.

Väikese vaheaja järele tähendas vanem maya: „Mis aitavad siin ilusad sõnad? Sa pead meile järgima, ning mis sinuga sünnib, otsustab see, kelle käsul me talitame“.

Siis andis ta käsu teeleminekuks.

„Kus on Tenanga, Azuali poeg?“

Teda hõigati, kuid keegi ei vastanud.

„Võib olla on blancod tema vangistatud“, arvas keegi.

„Siis vabastagu ta ise enda köidikud, meie peame teele asuma“.

Pablol köideti käed, siis tõsteti ta sadulasse hobueesli selga, ja jalad seoti rihmadega looma kõhu all üksteise külge.

Mayad olid kõik ratsa.

Mõned neist võtsid põlevad puuksad kätte ja valgustasid nendega ees ratsutades teed.

Pablo asetati piikide ja püssidega relvitut ratsanikkude keskele ning algas teekond põhjapoolle läbi tumeda metsa, mille lehtedel fantastiliselt mängis tungalde tuli.

Vaikides liikusid mayad edasi, ka Pablo vaikis.

Kuid noormehe mõtted liikusid seda elavamalt.

Mis kavatseti temaga pääle hakata, miks veeti teda eemale haciendast ning kuhu? Ka temale oli nüüd selge, et kogu kallaletungimine oli sihitud ainult tema isiku vastu. Sest miks ei tapetud teda, vaid vangistati ainult. Ka ei tungitud nähtavasti majale kallale, muidu oleks ta vangistajad alles võitluses ehk ülepeäkaela põgenemisel. Ei, taheti just teda tabada, hoitaja oli seda ju küllalt selgesti öelnud. Aga miks? Mispärast?

Siis mõtles julge ja tugev noormees põgenemise pääle, kuid pidi tunnistama, et selle kavatsuse teostamine esialgul oli lootusetu.

Aeg-ajalt sosistasid ratsanikud ta kõrval üksteisega ja ta teravasse kõrva puutus mitu korda mayakeelne ütetus: „Ku-

ningate võsu“, mis pääle teda alati riivasid nende aukartlikud pilgud.

Möödus mitu tundi. Viimaks peatus salk kitsas kuristikus, et ülejäänud osa ööst puhata. Suurem osa mayadest oli juba varem teistest eraldunud, nii et Pablol saatsid ainult veel kümnekond ratsanikku, süngelt vahtiva juhiga eesotsas.

Ettevaatlikult tõsteti ta sadulast, siis aga köideti tal jalad uuesti. Ta asetati kiiresti süüdatud tule ääre pikali. Kui talt küsiti, kas ta süüa soovib, vastas ta jaatavalt, sest ta tahtis jõudu hoida. Ta käed vabastati ja talle anti praetud liha ja maisileiba. Üks meestest pakkus talle kõrvitsakoores värsket allikavett joomiseks. Pääle söömist uinus Pablo väsinult magama ning võitles unes Alvarado sõjameestega.

Päikesetõusu ajal äratati ta. Kohale oli jäänud ainult veel kuus meest. Köidetult, nagu eelmiselgi päeval, jätkas ta teekonda. Nad pöörasid sügavasse kaljulõhestikku, mille järsud, lõhelised seinad õudse majesteetlikkusega üles kerkisid kuni tuhande meetrini, ja liikusid selles tükk aega edasi. Siis valis juht kitsa kalju- raja, ning algas päädpööriv ronimine kõrgele kaljuseinale. Nii hobused kui hobueeslid sammusid edasi kindlal vankumatul sammul; ikka päädpöörivamaks muutus pilk alla lõhestikku. Tee viis vahetpidamata edasi mööda kuristiku äärt. Kui nad kõrgemale jõudsid, nägid barranca*) põhjas kasvavad suured hiiglapuud välja nagu tillukesed pöösakesed. Kuigi Pablol olid seotud käed ja jalad ja hobueesli vähemagi komistuse tagajärg oleks olnud paratamatu hukkumine kuristikus, ei liikunud ükski lihas ta näos. Viimaks jõudsid nad hirmsa kuristiku servale, mis oli kaetud lopsakalt kasvava rohuga. Siit algas üksikute metsatukkadega elustatud lagendik, mida lõunas piirasid ilusad mägederead.

Silmale pakkus end siin väga armas ja meeldiv vaade. Pablo polnud kunagi del Roca ümbruskonnast lahkunud ning sellepärast ei tunnud ta suurepäraseid loodusilusid oma isamaal, mis tõustes vaheldusrikkais formatsioones ookeanide kallas-

*) Barranca — kaljulõhestik.

telt hiigla kõrgusteni endas ühendab kõiki kliimasid.

Kuna ookeanide kallastel ja madalates orgudes valitseb troopiline kliima sooja vöö lopsaka taimestikuga, tõstavad kõrgustikkudel põhjamaa männid uhkelt oma latvu kõrgele taeva poole ja jäised tuuled sunnivad rändajat end tihedalt vaibasse mässima. Vulkaanilisest tegevusest, mis omal ajal püstitas kaljud kaljude otsa ja neisse rebis sügavad barrancad, annavad tunnistust auravad ning aeg-ajalt tuld purskavad mäed, mille tume kõmisemine ikka alles maad hädaohtlikult ähvardab.

Ratsasalk liikus galopis kiiresti mõne legua*) ilusas maastikus edasi.

Teise barranca serval, mis süngelt ja hirmuäratavalt lõikas nende teed, peatati. Juht sosistas oma meestele mõne sõna ning siis algas kuristikku laskumine kitsal kalju-rajal. Juhi korraldusel ratsutas Pablo reas eelviimasena, talle järgis ainult üks süinge pilguga indiaanlane, kes kandis pikka piiki. Pablo tuletas tahtmatult meele selle sõnu, kes teda del Rocas oli hoiatanud: „Päästa end, sind ähvardab surm“, ning arvas, et läheneb viimane tunnike. Tõuge piigiga, ning kuigi see tabaks ainult hobueeslit, ja möödapääsematu oleks langemine ähvardavasse sügavusse. Miks just temale, kes pidi olema maa endiste kuningate soost, elu kallale kiputi, seda ta ei mõistnud, kuid ta tundis, et teda varitseb oht.

Ta palus, nagu teda oli õpetatud, Jumalat talle abiks olla ning alistus indiaanlase stoilise rahuga oma saatusele.

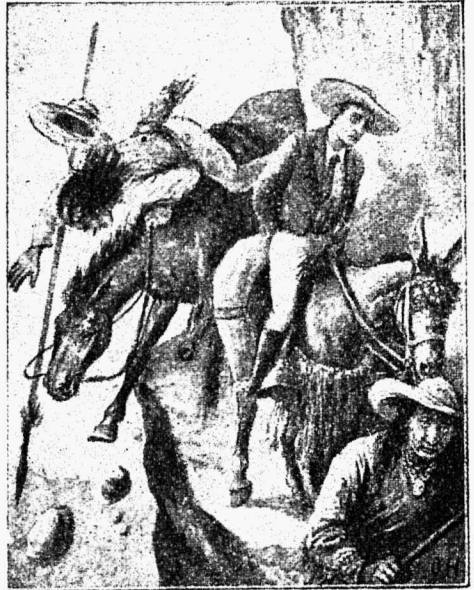
Kui nad päädpööritava rajal olid mõni sada meetrit allapoole jõudnud, lähenesid nad kõige ohtlikumale kohale. Kitsal rajal, vasakul pool taeva poole tõusev, järsk kaljuserv, paremal teravalt alla langev õudne sügavus, pidid ratsanikud ümber kalju nurga käänama. Isegi loomad näisid hädaohtu mõistvat, sest nad norskasid kartlikult.

Aegamööda ja ettevaatlikult olid ees ratsutajad käänanud ümber kaljuserva, mis neid varjas järeltulijate eest.

Nüüd lähenes Pablo ohtlikule kohale.

*) Legua end. Hispaania pentikoorem = 6,7 km.

Ta ei võinud näha, kuidas talle järgija tõstis piigi tõukeks, ta kuulis ainult selle eredat karjatust, kui mees ühes hobusega lendas õudsesse sügavusse. Kaljuservalt alla langev kivi oli tugevasti tabanud hobuse pääd — see vääratas ja kukkus ühes ratsanikuga.

Kõik olid surmakisa kuulnud, kuid keegi ei saanud tagasi vaadata Pablot kande hobueeslil jäi värisedes paigale seisma ning juba arvas noormees viimase tunnikes kätte jõudnud olevat. Kuid kõike oma julge südame jõudu kokku võttes, sosistas ta loomale meelitussõnu: „Astu, kallid, astu, hää loomake!“ ning rahustavaist sõnust vaigistatud loom kandis teda kindlal sammul ümber hädaohtliku kaljunurga.

Ka kaugemal allpool viits tee kogu aeg mööda kuristikke, kuna teisel pool tõusis järsk kaljusein. Ikka alles ei julenud keegi tagasi vaadata. Viimaks jõudis juht alla ja pööras nüüd pilgu järeltulijate poole. Kui mehe pilk langes Pablo pääle ja nägi, et koht selle selja taga oli tühi, ilmus ta näole säärane hirmunud ehmatusilme, millist Pablo veel kunagi indiaanlase juures polnud tähele pannud.

Nüüd nägid alles ka tersed, et nende seltsimeest oli tabanud ootamatu surm.

Kuid nende näod avaldasid ehmatus e asemel ainult suurt aukartust Pablo ees.

Üks neist pööras juhi poole ja ütles: „Sul oli temaga kuri nõu, Zabualga, aga sa näed, nägematud kaitsevad kuningate võsu ja karistavad seda, kes tõstavad oma käe tema vastu. Ma ei järgne sulle enam, kui poisi vastu kavatsetakse halba“.

„Sa kõneled mõtlematu sõnu. Kes kavatseb talle teha halba? Chamulpo käskis teda blancode juurest ära tuua, tema otsustab ka, mis taga teha. Vaiki nüüd, sest ta võiks meie sõnu mõista“.

Pablo sai ka väga hästi aru, mis nad kõnelesid. Ta teadis nüüd, et surm oli üsna ta lähedalt mööda sammunud ja tänas Jumalat kõigest südamest.

Vaikides jätkati teekonda. Mõne aja pärast jõudsid nad uuesti mäeharjale, kuid seekord laial, käidaval rajal. Nüüd liikus salk jällegi kiiremini, kuni jõuti kõrge, põõsastega läbikasvanud metsa.

Siin kohtasid nad ratsameest, kes näis salga juhile toovat mingsuguse teate; siis lahkus ta uuesti.

„Peame ootama“, ütles juht, „teda pole sääl“.

Üksikusse, lagunenud ranchosse*) jääd peatama. Alles järgmisel päeval hilja hommikul jätkati teekonda, aegamööda edasi liikudes.

Selle peatuse ajal veenis Pablo, et mitte kõik ta saatjad polnud mayad. Jällegi saatsid nad ühe öö metsas mööda. Pablots valvati kogu aeg kõvasti; iga noormehe põgenemiskatse oleks äpardunud.

Pablo kartis, et mõni kuul ehk noapiste ootamata lõpetab ta elu, kuid mees, kelle ütelist pääle kuristikku jõudmist ta oli kuulnud ja mõistnud, viibis vahetpidamata ta läheduses kindlasti seks otstarbeks, et teda kaitsta.

Süngest metsavilust välja astudes, jõudsid nad väikesele lagendikule, millel viljapõldude ja aedade vahel seisid mõned Indiaani elumajad.

Suurema maja läheduses asus laagris relvitud indiaanlaste salk, ratsanikud ja jalamehed.

*) Rancho — karjakasvataja eluhoone.

Pablo pidi oma saatjatega metsa ääres ootama, kuna juht maja juure ratsutas, sääl sadulast sööstis ja tuppa astus.

Nähtavasti oodati teda juba, sest kare hää tervitas teda sõnadega: „Sa viibisid kaua, Zabualga“.

Mees seisis Chamulpo, ihe Maya rahva vägevama juhi, ees.

„Polnud võimalust varem pärale jõuda, kazike“.

Lühidalt jutustas ta Pablo vangistamisest.

„Loodetavasti pole noormeest tabanud mingi õnnetus?“ küsis Chamulpo uuriva, õudse pilguga.

Lühikese vaheaja järele vastas teine: „Ei, tema asemel tabas Pantepud nägematute nool. Poiss ootab õues“.

Kazike võpatas silmnähtavalt, kuid koha pääle seda moonutas äärmine viha ta kareda näo.

„Oled sa hulluks läinud, et ta siia minu juure tood? Kas sul ei olnud kaasas põueoda?“

„Ma ei julenud nii toimetada, kazike, ning,“ jätkas ta tõrgelt, „ei tahtnud ka Ükski maya ei tõsta oma kätt ähvardavalt ta vastu üles, sest nägematud hoivavad teda.“

„Kas mehed siis teavad, kes ta on?“

„Jah.“

„Sa avaldasid siis neile seda, sa koer?“

„Ei, kes neile sellest on teatanud, seda ma ei tea.“

„Kannab ta rinnal märki?“

„Ta kannab rinnal kuningate märki, nägin seda, kui ta lamas meelemärkuseta.“

Pikkade sammudega kõndis kazike edasi-tagasi.

„Tema on vaja hävitada,“ ütles ta siis, „ta muutub hädaohtlikuks, kui Arana tema leiab.“

„Ole ettevaatlik, mayad kannavad kuningate suguvõsa südameis.“

Kazike huultelt libises sõimusõna. „Too poiss siia, tahan teda näha. Anna sõduritele käsk eemalemarsimiseks ning lahku ka ise oma saatjatege niipea, kui see jõmpskas minu ees seisab.“

„Nagu käsed, — kuid — ole ettevaatlik, isand.“

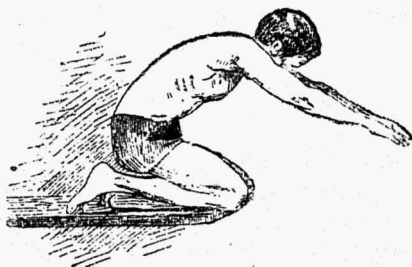
(Järgneb)

VEE ALL UJUMINE JA SUKELDAMINE.

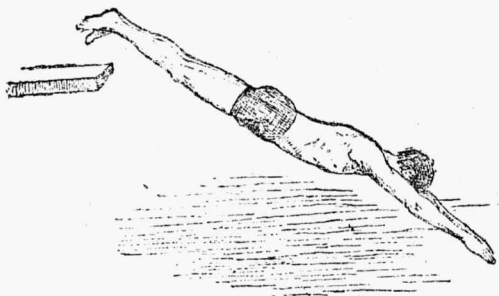

es oskab juba ujuda, peab ka vee all ujumise ja sukeldamise selgeks õppima. See võib talle mõnel juhusel kõige suuremat tulu saata. Tähtis selle juures on, et ta õpiks vee all silmi lahti hoidma ja vaatama.

Eksitakse, kui tahetakse seda veekausis harjutada. Seda peab suplemise juures katsutama. Noor ujuja peab õppima, et silmi vee all tõesti lahti võib hoida. Ta näeb siis, et see silmadele vähematki viga ei tee. Vee all midagi üles otsima harjutamiseks on otstarbekohane esiteks mingi hele asi, näit. kivi või portselaanmuna. Esmalt viisatakse asi vette ja peetakse hoolega meele koht, kuhu ta vajus. Pärastpoole võib otsitavat asja kergesti üles leida, kui seda teised sisse viskavad ja ainult umbes selle koha näitavad, kuhu ta vajunud on. Mida selgem ja puhtam vesi, seda rutemini saab ka vähemhelkivaid kehi vees üles leida. Et vee alla laskuda, iseäranis sügavamale, on parem pähüppega vette karata. See hüpe, kui „pää ees“ sisse hüpatakse, on üldiselt õigusega ujumise- ja hüppehimulise noorsoo juures nii suures lugupidamises, et vilunud ujuja teistmoodi vette ei lähegi. Seda ära õppida pole noorele inimesele, kellel kannatus on, kuigi raske. Ettevaatuse pärast, et valusaid „lõõke“ kõhu ehk rinna pihta ära hoida, on parem astmeviisi edasi minna. Esiteks laskugu ujuja põlvili olles vette, siis seistes, lõpuks hüpaku julgelt joostes vette. Esimesteks katseteks on kohane hoolaud, mis veest kõrgel ei ole. Lastagu sellele põlvili, nii et põlved natuke üle ääre on, siis kumardatagu väljasirutatud kätega nii kaugele ette, et keharaskus ise sunnib

vette libisema. Sarnaselt võib ka püsti olles vette hüpata, kui ennast ikka ettepoole kumardatakse. Kui selle juures varbad natuke üle hoolaua ääre on, siis võib nende abil nii kaua lauast kinni hoida, kuni keha tarvilikul määral ettepoole kukkunud on, et pää ees vette hüpata. Antagu siis veel mõlema jalaga kõva äratõuge, nii et keha poolviltu vette kukub. Mida kõvem see äratõuge on, seda kaugemale lendab keha

edasi. Hoogu võib tõsta veel tugeva, lühikesee jooksuga. Selle juures lendab keha esiteks üles ja siis ilusa hooga edasi. Peab tähele panema, et hüppe ajal rinda ees ja pääd tahapoole hoitaks. Vilunud hüppajad võivad isegi 20—30 jala kõrgusest hädahoita sügavamasse vette hüpata, ainult keha peab rahuliku ja otse hoidma, kõige päält just jalgu ja ettesirutatud käsi. Kui hää ujuja ennast kord meelega täiesti riides (vanad riided) vette heidab, siis võib ta hädakorral kaht uut ujumislaidi juure õppida, — takistusega ujumist ja ka vees ennast riidest vabastamist. Ta leiab siis, et nõuab iseäralist oskust vees ujudes iseäranis takistavaid saapaid ära tõmmata. Uppuja päästmisel peab katsuma teda seljatangant kinni haarata. Sest on juhtumusi kahjuks, et uppuja ehmatuses oma päästjast nii kinni haarab, et see kõigis liigutustes takistatud on olnud ja samuti ära on pidanud uppuma. Uppuja haaramisest ennast vabastada on raske.

Ainus vabastamisviis uppujast on sel juhul rutuline meelega vee alla laskumine. Uppuja laseb siis ise lahti. Väike hädahoht, mis suplemise ja ujumisega seotud, jääb täitsa

ära, kui tarvilik ettevaatus ei puudu. Kohe lõunasöögi järele ujuda peetakse õigusega ebasoovitavaks. Igat ujujat, kes rannast

kaugele läheb, peab paadiga saatma, et teda päale võtta, kui tal vees suurest pingutusest kramp lööb.

TUTTKÕRV.

Seton Thompsoni juttudest. Tõlkinud K. Kajak.

VII.

Tuttkõrv ei olnud päale oma ema veel mitte kordagi kedagi teist jänest näinud, veel vähem selle päale teadnud tulla, et päale tema ka teisi seesuguseid olevusi ümbruses elutseks. Toimetused ja asjatalitused hoidsid teda kodust aeg-ajalt ikka rohkem eemale, kuid siiski ei tunnud ta kumagi igavust.

Ühel detsembrikuu päeval, kui ta padrikus parajasti ametis oli, et uut teed oru poole rajada, silmas ta üleval korraga ühe võõra jänese varju. Sissetungijal oli ettevõtliku ülesleidja väljaastumine ja ta tuli peagi pikkade hüpetega Tuttkõrva teed mööda otsekohe Tuttkõrva poole.

Võõras peatus ühe Tuttkõrva puu ees, mille vastu ta harilikult oma lõuga sügas, lihtsalt sellepärast, et see talle nalja tegi ja ilma et teadnud oleks, et kõik jänesest-mehed sedasama teevad. See jätab säherduse puu külge jänese haisu ja uued juuretulijad võivad sellest kohe ära tunda, et ümbruses juba oma jänese perekond elutsemas on ja sääl liikmete juuretulemist ei soovita.

Ka võis võõras oma haistmis-meele abil kergesti selgusele jõuda, kas viimane külaline tema tutvus-

piirkonnast pärit on, ja hõõrutud ko-
ha kõrgus puu küljes näitab talle ta eelkäija suurust.

Oma suurimaks meelepallraks pani Tuttkõrv tähele, et sissetungija temast pääjagu suurem oli ja tugev, võimas poiss veel päale selle. See oli Tuttkõrvale midagi uut ja täitis teda seni tundmatu ihaga. Tapmise himu võttis tema süüitus südames võimust; ta näris kärmesti tühjal hammastega ja mõne hüppega vabale rohuplatsile jõudes koputas ta pühalikult: „Kopp—kopp—kopp!“ mis niipalju pidi tähendama kui: „Tee, et minu piirkonnast välja saad, ehk muidu on sul nahatäis soojas!“

Võõras ajas oma kikk-kõrvad pää kohal kolmenurka püsti, istus mõni silmapilk õieli nagu kepp ja andis siis, esimesi käppu maha vajutades, kaugemale eemalekostuva märguandmise: „Kopp—kopp—kopp!“

Ja sõda oligi kuulutatud.

Lühikeste hüpetega jooksid nad üksteise ümber ringi, et vastasele hoopida anda ja kallaletungimiseks kõige paremat silmapilku valida. Võõras oli tugeva kondiga, rammus jänes, hästi väljaharjutatud muskliga, kuid mõne kolmetu pöörakuga ilmutas ta oma abitust ja kohmakust ja näitas selgesti, et ta seni omi võite

ainult oma raskusega ja mitte karmusega oli saavutanud.

Viimaks alustas ta võitlust ja Tuttkõrv astus talle nagu mõni väikene püstisaadan ise vastu.

Kokkulöömise juures hüppasid nad kõrgele, löid tagumiste kootidega võimsalt üles — ja maha kukkus vaene, väikene Tuti. Vastane istus tal silmapilk kukkil, asus hammastega ta kallale ja väikene jänes kaotas hää hulga oma karvadest, enne kui jalule pääsis. Uuesti võttis ta kallalungimise ette, kuid virutati kohe jällegi maha ning pekseti päris haledasti läbi, sest et ta kaugeltki oma vastase jõu kohane ei olnud. Peagi sai talle selgeks, et ta oma kallist elu ainult oma jalgade väleduse ja osavama pettuse läbi võib päästa.

sest ta ei võinud oma poega aidata ja pidi sellega leppima, et kindlas varjupaigas end rahul hoida.

Sel hulgal näis kindel nõu olevat Tuttkõrva teise ilma saata ja pääsmise pääle polnud nagu lootustki.

Ei olnud ju kuskil teist raba, kuhu Tuti omad sammud sääda oleks võinud ja kui ta pisutki tukkuma viinus, siis pidi ta iga silmapilk valmis olema oma elu pärast jooksu panema.

Ligi tosin kordi päevas tuli paks, tige elukas hiilides selle koha poole, kus Tuti teenitud puhkust maitstes, aga iga kord ärkas jänsekene õigel ajal, et põgeneda.

Ta päästis küll oma elu, aga misuguseks viletsaks olemiseks oli see muutunud!

Õnnetu Tuttkõrv teadis väga häs-

Haavatud, nagu ta oli, põgenes ta täie ajamisega minema ja tema kannul vaenlane, kes kindlasti nõuks võtnud näis olevat teda mitte üksi tappa, vaid ka selles rabas, kus Tuti oli sündinud, ainuvalitsejaks saada.

Väikesel jänesel olid tugevad, väledad jalad ning tubli kops — ja ta tagaajaja, rasvalläänud, põrakas, pidi asjata jooksmise peagi jätma.

Tuttkõrvale oli see ka viimane aeg, sest ta hakkas haavade tagajärjel väsima ja kangeks jääma.

Sellest päevast pääle algas hirmu aeg.

Tuttkõrv teadis väga hästi, mis teha tuli, kui teda kullid, koerad, kärbid või inimesed taga ajasid, aga mis siis ette võtta, kui sind keegi teine jänes taga kiusab, selle vastu ei teadnud ta abi.

Vaene, väike ema oli hirmu ja ahastuse pärast otseku halvatud,

ti, et ta ühel hääil päeval tugevama eest peab taganema, ja ta vihkas teda sellepärast rohkem, kui rebast või kärpi.

Mis pidi selle lõpp olema?

Tuttkõrv jäi alaliste kihutamiste, valveloleku ja halva toidu tagajärjel üsna alla ja väikese ema vaimline ja kehaline jõud nõrkes.

Võõras oli kord kindlasti ette võtnud Tuttkõrva siit ilmast kõrvale saata ja viimaks võttis ta niisuguse abinõu tarvitusele, mida jäneste keskel kõige rängemaks loetakse.

Ühel päeval, kuj raba kohal suur kanakull keerdusid tegi, katsus südametu rõõvel, ennast ikka varjul hoides, Tuttkõrva kõigi abinõudega välja lagedale ajada.

Üks või kaks korda oli kull tal turjast peaaegu kinni, aga iga kord pakkusid talle metsroosipuu põõsad kindlat kaitset ja, et vana jänes peaaegu ise selle kuriteolise mängu juu-

res kulli küünite vahele oleks sattunud, jättis see selle järele. — Jälle kord oli Tuttkõrv vaba, kuid ilma mingisuguse paranduseta oma kurvas olukorras.

Üsna meelt heites tegi ta viimaks otsuseks, kui vähegi võimalik, ema seltsis järgmisel ööl kodupaiga maha jätta ja välja laia ilma uut asukohta otsima minna.

Korraga tuli aga ootamatu vahejuhtumine.

Tuttkõrv puutus vana Müris-ta ja ga kokku, kellegi koeraga oma tutvuskonnast, kui see parajasti raba piirides ümber nuuskis, ja nüüd tegi ta otsuseks viimast meelegeitvat katset ette võtta.

Surmapõlgusega ristles ta koera eest läbi ja kihutamine, mis nüüd lahti läks, oli metsik ja ärev. Kolm korda aeti ümber raba, kuni Tuti kindel oli, et ta ema ülesleidmatus varjupaigas viibib ja vihatud vaenlane tuttavas pesas kükitab.

Otsejoones selle koha päale juhtis ta oma tagaajaja tähelepanemise ja julge hüppega kargas ta oma veri-vaenlasest üle, sellele säälijuures veel oma tguniste kootega hää põraka andes.

„Sina reo, sina,“ karjus see; „aga nüüd tahan ma sulle alles näidata!“

Ja kargaski üles, et ehmatusega tähele panna, et ta Tuti ja koera vahel ja nüüd tagaetav oli.

Otse tema poole tormas koer vi-hase haukumisega.

Vana jänese ülekaal ja suurus olid talle võitluse juures omasugusega suureks kasuks, aga seekord pidid nad talle hukatuseks saama. Ainult mõnda labast kunstvõtet ja pettusviisi, mis iga jänesetita juba oma kõige varasemas nooruseas teab, oskas ta oma kasuks tarvitada. Aga tagaajaja oli liig kardetavasse lähedusse jõudnud, et neid veel appi sai võtta, ja varjavaid koopaid ümberringi rabas ei tunnud ta.

See oli jaht päris elu ja surma pääle otsejoones edasi. Roosipuu-põõsas, kõigi jänese sõber, tegi, mis võis, aga see oli otstarbetu. Koera kähisev haukumine tuli kordkorralt ika ligemale ja kuigi ohakad iga hüppamise juures läbi praksuvate põõsaste ja okste ta õrnad kõrvad veriseks kiskusid, siiski jõudis ta peagi selle koha juure, kus vana jänes hirmuvärinal ja täiesti kõssis maas lamas. Korraga oli kõik surmvaikne, siis järgnes lühike käsitsi võitlus, läbitungiv, üdli-vapustav kisa ja kõik oli möödas.

Tuttkõrv teadis, mis see tähendas, ja külm värin jooksis tal selga mööda üles. Kuid peagi oli kõik unustatud — ja ta oli uuesti ainus ja piiramatu valitseja vanas, armsas kodupaigas.

(Järgneb.)

LOODUSE IMED.

Toimetanud Jursi Sander.

12. Ohuvirastused.

Kõrgetel mägedel rändajad näevad tihti mõni minut pääle päikese tõusu ehk enne päikese loojenemist viirastuselisi varjusid iseendast ja umbruskonnast, mida sageli ümbritsevad mitmevärvilised, vahel vikerkaaretaolised ringid. Vahest on need varjud hiiglasuured ja täidavad vaateja hänge hir-

mu ja õudusega. Tähelepanav on asjaolu, et need viirastused ilmuvad päikese asupaigale vastupidisele taevavõlvi servale.

Nende viirastuste hulgas on juba ammust ajast tuttavaks saanud n. n. „Brokkeni viirastus“, mille nägemine rahva arvates pidi-otte kuulutama häda ja hukatust.

Brokkeniks (Brocken) nimetatakse kõi-

Joonis 1. Brokkeni viirastus.

ge kõrgemat mäe Haartsis — (Harzis), Saksamaal, Hannoveris. Ta on 1100 meetrit kõrge ja ta harjalt ulatab silmapiiri üle $\frac{1}{20}$ kogu Euroopast.

Juba kauges minevikus oli Brokken kuulus, kui igasuguste imede asupaik. Ta harjal leidub praegu alles raudkivimürakas, mida nimetatakse „nõia aujärjeks“. Selle läheduses voolav selge veega ojakene kannab „Maagilise allika“ nime ja rahvas usub, et Brokkenil kasvavad anemoonid ehk ülased on nõitud.

Parima kirjelduse „Brokkeni viirastusest“ annab meile loodusuurija Hahn, kellel 23. mail 1797. a. korda läks seda vaadelda. Tähendatud päeval tõusis päike hommikul kell 4. Taevas oli täiesti selge. Kõva tuul ajas lääne poole veeauru, mis ei jõudnud veel koonduda pilvedeks. Kell $4\frac{1}{4}$ ilmus läänes Achtermannshöhe suunas taevavõlvile inimesekuju hiiglavari. Kui tuul Hahni pääst kübara ära kiskus ja ta käe pää juure tõstis, et seda kinni püüda, tegi vari just sama liigutuse ja hakkas siis kõiki vaatleja liigutusi kordama. Kutsudes kohale oma saatja, tahtis Hahn katset korrata, kuid vari ei tulnud hulk aega nähtavale, siis aga ilmus ta jälle ja kordas mõlema rändaja liigutusi.

1862. a. suvel nägi ka Prantsuse taidur Stroobant „Brokkeni viirastust“ ja tegi sellest joonistuse (vaata joon. 1).

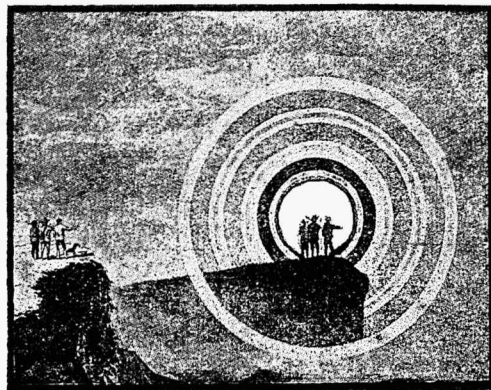
„Päikese tõusu ajal“, jutustab ta, „kadus kiiresti mäe ümbritsev tihed udu ja ühes juhiga nägime algul kauguses vikerraart ja siis mingisuguseid jooni, mis vähehaaval muutusid selgemateks, nõnda et neis võis ära tunda Brokkeni torniga võõrastemaja ja meie kahe kujusid. Kõik need varjud olid ümbritsetud vikerraartoalise rõngaga, mis seda mõiduslikku pilti raamis.“

Nagu selgub, on need viirastused õige tihti ümbritsetud vikerraartoalise oreooliga ning vahest pääle selle veel valge rõngaga, mida nimetatakse „Valgeks vikerraareks“.

4. aprillil 1883. a. nägi osa Flammarioni*)

*) Flammarion, Camille — kuulus Prantsuse astronoom, sünd. 1842. a.

ühisuse liigetest Hispaanias, Jaeni**) lähedal huvitava viirastuse, mis on kujutatud joonisel 2. Sel päeval, kell kuus kakskümmend minutit hommikul, seisis üks neist oma teenri ja vahiga Sierra Valdepenas'i mäeharjal, umbes 15 kilom. kauguses Jaen'ist lõunapool. Kogu täänepoolne mäekülg oli mässitud tihedasse uttu, kuna mäeharjal kerge veeaur ei takistanud meeltülendava päikesetõusu vaatlemist.

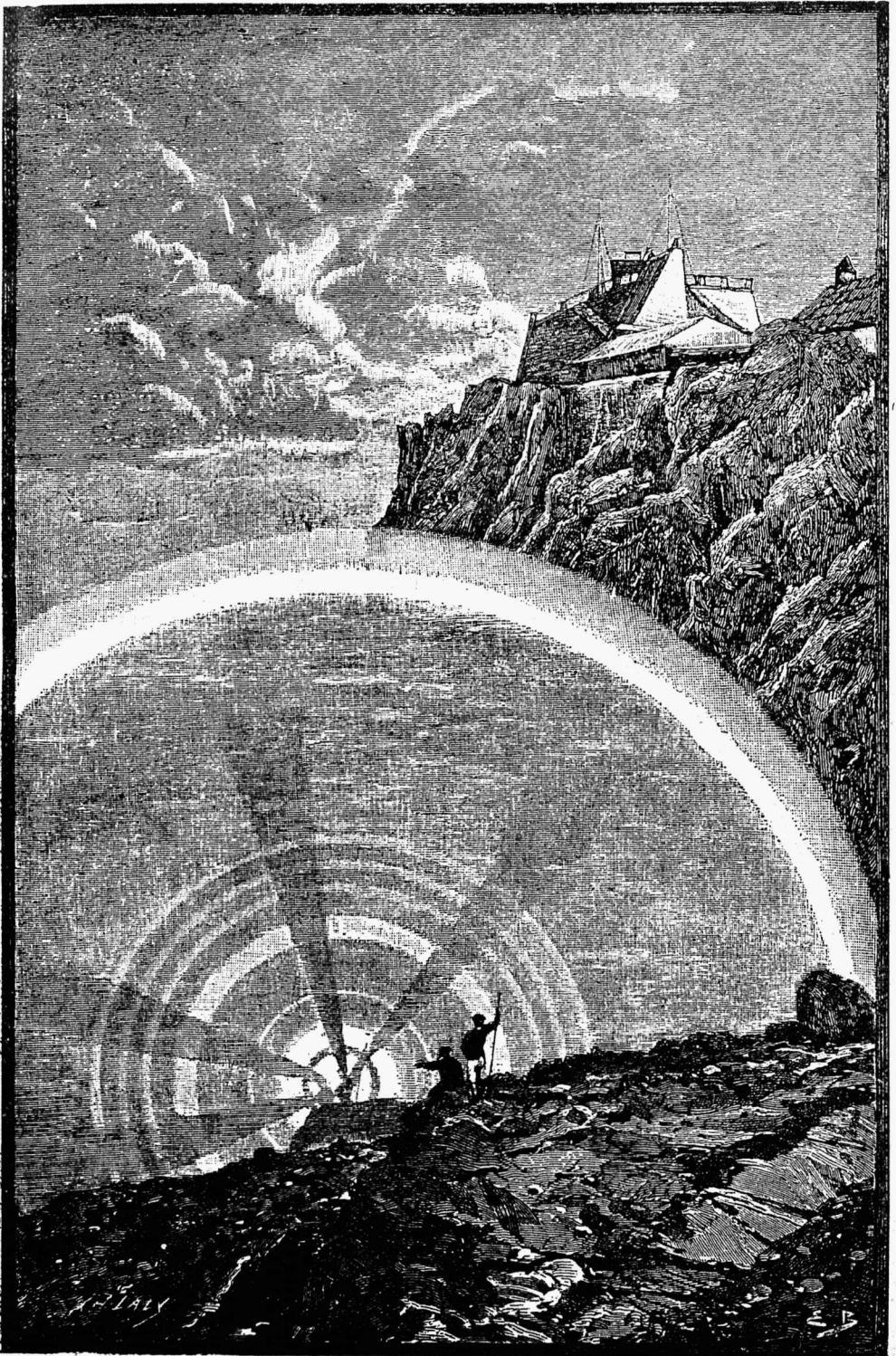

Joon. 2. Öhuvirastus Andaluusias 4. aprillil 1883. a.

Juhtumisi pilku läänepoolse heites, üllatas vaatlejat iseäralik pilt: udus võis selgesti, kuni peensusteni, näha tema, ta kaaslaste ja koera kujutusi. Kogu pilt oli ümbritsetud oreooliga, mis koosnes viiest üks-teise ümber ulatavast rõngast. Välimine rõngas oli valge ja õige lai (vähemalt kolm meetrit), sellele järgnesid violett, sinine, kollane ja punane. Rõngad olid väga selged ja üks-teisest lahutatud hallide vahedega. Vaatleja joonistas kiiresti üles nähtuse, mis ta suureks meelehärmaks kadus niipea, kui udu hakkas laiali valguma.

17. juulil 1882. a. vara hommikul joonistas üks Prantsuse loodusuurija Pic-du-Midi mäeharjal ümberkaudseid mäeahelikke. Äkki üllatas teda ja ta kaaslasi mäeahelikke katva udu iseäralik läige. Just nende pää kohal kujunes tum- valge vikerraart ning samal ajal ilmusid ühes kaljulõhestikus

**) Jaen — Hispaania maakonna Jaeni (Andaluusias) päälinn, kus 31.000 elanikku.

Joonis 3. Öhuviirastus Pic-du-Midi mäeharjal 17. juulil 1882. a.

nähtavale heledavärvilised rõngad, mille keskel nad silmasid iseenda kujusid. Neid kujusid ümbritses kõigepäält valkjas-kollane oreool, sellele järgnesid punane, oransh ja violett rõngad. Nende pää ja käte varjude juurest sirgusid igasse külge pikad, tumedad kiired, mis muutsid oma asupaika vastavalt nende liigutusile. Kui nad kätt välja sirutasid sõrmi liigutama hakkasid, siis tõusis iga varju sõrme juurest kiir, mis liikus nagu tuuliku tiivad. (Vaata joon. 3).

Peatume nüüd vähekeste nende viirastuste tekkimisküsimuse juures.

Nagu juba öeldud, näeme enda varju alati päikese asupaigale vastuseisval taevaserval ümbritsetud mitmevärvilise oreooliga. Selle oreooli tekkimist võib seletada ainult valguse difraktsiooniga uduja kastetilkade kontuuridel.

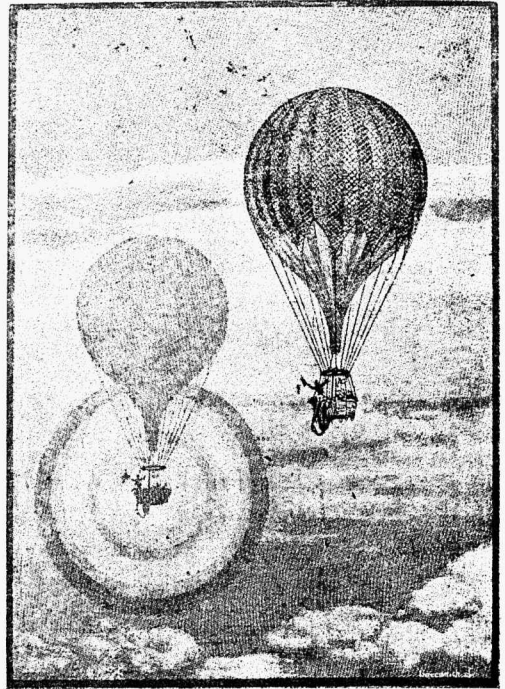
Kui hele valguskiir libiseb mööda mingisuguse läbipaistmatu keha riivajat, siis muudab ta oma sihi ja jaguneb teda moodustavasse värvidesse (spektriks), mille tagajärjel tekivad õige huvitavad optilised nähtused. Seda heleda valguskiire sihi muutmist ja algvärvidesse jagunemist nimetatakse difraktsiooniks. Esimestena panid seda nähtust tähele Grimoldi*) ja Newton.

Difraktsiooni huvitavamaiks nähtusteks on spektrid, mis tekivad kiirte tungimisel läbi võrkude, s. o. korrapäraselt tõmmatud traatide, juuste, üldse peenikeste läbipaistmatu niidikeste. Sarnane võrk annab terve rea korrapäraseid spektre. Samuti võite tähele panna mitu spektrit, kui silmalaud alla vajutades läbi ripsmete vaatate valgusallikale, — teie ripsmed täidavad siin optilise võrgu aset. Ka ämblikuvõrgus võite kiirte jagunemist tähele panna.

Hulk aega ei aianud keegi, et enniem kirjeldatud värviliste rõngaste tekkimine seletub difraktsiooniga. Saussure**) ja teised teadlased seletasid seda nähtust kiirte murdumisega jääkristallides. Selleks, et seda küsimust lõpuliselt otsustada, oli vaja

*) Grimoldi, Francesco M. — Itaalia jesuiit ja füüsik (1618—63).

**) Saussure, Horacede — Helveetsia loodusteadlane (1740—99).

Joonis. 4. Öhuviirastus, nähtud õhupallilt 15. aprillil 1868. a.

viibida just samas kohas, kus see nähtus moodustub; ning seda võib omakord jällegi saavutada tõustes neisse regionidesse aerostaadiga.

Sel teel läkski Prantsuse teadlase Flammarion'il korda vaidluse all olevat küsimust lõpuliselt selgitada.

Kui õhupall õhus liugleb, siis järgneb talle harilikult ta vari maapinnal ehk pilvedel. See vari on, nagu iga teine, enamasti must, ainult mõnikord näib ta ümberpöörduvalt heledana tumedal tagaseinal.

Vaadeldes säärast heledat varju binoklis, pani Flammarion tähele, et ta koosneb väikesest tumedast tuumast, mida ümbritseb suur, hele oreool, mis takistab nägemast tumedat tuuma ja paistab helekollasena taimestiku rohekal tagaseinal.

See nähtus äratas Flammarioni tähelepanu ja ta hakkas teda üksikasjalikumalt uurima.

15. aprillil 1868. a. tõusis ta jälle kord õhupallil õhku nimetatud nähtuse uurimiseks. Kell 4 p. l. jõudis õhupall kõrgemale

pilvedest 1400 meetri kõrgusení. SääI nägi ta korraga pilvel vastupidises suunas päikese asukohale täpse varju õhupallist ja selle sõitjaist, kellest igaiht võis ära tunda silueti järele. Varju ümbritsesid kontsentrilised*) värvilised rõngad, mille keskpaigaks oli aerostaadikorv kollasel tagaseinal. Esimene rõngas oli kahvatusinine, teine — kollakas, kolmas — hallpunane, neljas (välimine) — violett, mis äärtel ühte sulas ümbritsevate pilvede halli varjundiga. Viimane kui üksikasi eraldus selgesti varjus: võrk, köied, instrumentid. Igat liigutust kordas ta täpselt. Keegi tõstab käe, tema vari teeb sama, õhupallijuhataja lehvitab Prantsuse lippu, ta teisend ei jäta juhust tarvitamata oma isamaalsust näidata . . . . (vaata joon. 4).

Viibides samade pilvede keskel, kus ilmus viirastus oreooliga, võis Flammarion kindlaks teha, et need pilved koosnesid ainuüksi harilikust veeaurust ning neis ei leidunud jäänõelakesi. Päälegi oli õhusoojus 2ⁿ üle nulli. Tähendab, võis ülal kirjeldatud nähtus tekkida ainult valguse difraktsiooni tagajärjel.

Kuj päike õige madalal seisab ja vari rohelisele kastega kaetud aasale langeb, kujuneb tihti varju pää ümber hele oreool. See oreool kujuneb valguskiirte kastetilka-des tagasiõrkamise tagajärjel. Pää ümber on ta iseäramis hele, sellepärast et ainult need lehekused ja varrekused, mis asuvad pää varju ümbruskonnas, kogu oma pinnaga valguskiiri vaatleja silma tagasi saadavad, kuna kaugemalseisvad neid laiali pillavad.

Mängud.

Vilejaht.

Mängijad, kes seda mängu juba teavad, jäävad ühte tuppä, kuna ülejäänud teise tuppä lahkuvad. Siis seavad endid esimesed kahte ritta istuma, jättes ridade vahele ainult niipalju ruumi, et säält kaks mängijat vabalt võivad läbi käia.

Nüüd kutsub mängujuht teisest toast ühe mängija, kes veel mängu saladust ei tunne. Seletab siis viimasele mängu, õeldes: „Siin toas on üks vile, kui teie viilistamist kuulete, peate selle üles otsima.“

On õige soovitav, et mängujuht pika kõne vilest peab, et mängija tähelepanu enda pääl hoida, millise aja jooksul mängijale vile, mis lühikese nõõri otsas ripub, nõelaga tema kuue saba külge kinnitatakse.

Seni seisid juht ja mängija ühelpool rea otsas, kuid nii, et mängija seljataha juhi abilise istuma jääb, kes siis ka vile kuue külge kinnitab.

On vile oma kohal, annab juht märku vile otsimiseks. Mängija liigub siis ridade vahel pikkamööda edasi-tagasi ja otsib vile. Kaasmängijad teevad nagu oleks vile nende käes, sääljuures iga juhust kasutades, puhuda rippuvat vilet.

Lõpuks juhtub keegi vilet liig kõvasti tõmbama, mistõttu mängija enda suureks üllatuseks vile enda kuue küljest leiab. Siis asub mängija teiste hulka; kutsutakse teisest toast uus vileotsija ja mäng algab otsast pääle.

Seda mängu võib nii mitu korda korrata, kuni kõik mängijad saladust tunnevad.

*) Kontsentrilised — ühe keskpunktiga.

MALE

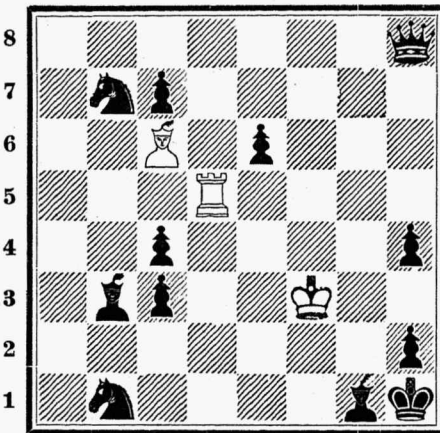
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 29.

Kokku säändnud V. A. Shinkman.

Mustad.

A B C D E F G H

Valged.

Valged: K f3, V d5, O c6.

Mustad: K h1, L h8, O b3 ja g1, R b1 ja b7, S c3, c4, c7, e6, h2 ja h4.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Ülesande nr. 21 lahendus:

1. Oe4—b7, Rb4 ükskõik kuhu,
2. Ob7: a6 annab matt.
1. (Oe4—b7), V d3 ükskõik kuhu,
2. Rf1—e3 ehk —d2 annab matt.
1. (Oe4—b7), Ra6 ükskõik kuhu,
2. Va5—c5 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: A. Jakobson (Tartust), Alfons Pachel (Tall.), Albert Kukk (Valgast), Martin Villemson (Pärnust).

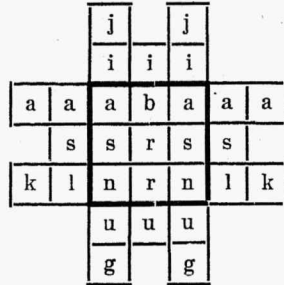
Lõbusad ülesanded.

Kaaluge meri ära.

Te ometi tunnete Archimedese säädust: Iga vedelikus olev keha kaotab oma raskusest niipalju, palju kaalub tema poolt välja-

tõrjutud vesi. Noh, vastake siis järgmisele küsimisele: kas läheb meri selle tõttu raskemaks, kui tema pääl laevad ujuvad? Näiteks, kui võimalik oleks Võntsjärve ära kaaluda tema pinnal ujuvate laevadega ja nendeta, missugusel juhusel oleks ta siis raskem? **J. Kg.**

Ruutmõistatus.

Ruutudes tähed nii asetada, et saaks ülevalt alla ja pahem. paremale lugeda kolm sõna. Sõnade tähendus: I. Kaukaasia maak. II. Kaukaasia jõgi. III. Prohvet. Paksult trükitud ruudus peab olema kolm tähendusega sõna samuti lugedes. **K. Kajak.**

Peidetud kiri.

Kord leiti üks vanaaegne päälkiri, mis oli niisugune:

v k r b a ä
e a ä a a h
u a j h j d

Alguses ei osanud keegi seda lugeda, kuid sääl tuli üks tark, uuris seda kirja ja viimaks ütles, et sääl puhtas Eesti keeles olla kirjutatud „Häda ajab härja kaevu“.

Kuidas luges seda välja tark?

„Auhinnalise pildimõistatuse „Vikerkaares“ nr. 28 lahendasid õieti: J. Kitsing, Tartu; Pikker, Tall.; P. Gutmann, Paide; M. Bachman, Kadrina algkool; Alli, Tall.; U. Stockholm, Tall.; Kaarin Muna, Tall.; Senta Kikerpill, Tartu; Ella X., Tall.; Linda Aken, Tall.; Põhiamaa tütar, Kuresaare; R. Tikas, Tall.; O. Mägi, Raadil; A. ja E. Riit, Möisakülas; V. Lind, Tartu; Virkepuu, Erika Jäger, Tartu; Hilda Nõu, Narva; Pedastik, Tall.; Nupumees, Tall.; Oskar Ohakas, Kohtla-Järvelt.

Lahendus: Manfred Kyberi jutt „Tõõ enne päeva töusu“ „Vikerkaares“ nr. 1 s. a. Piltide järjekord on 1, 2, 4, 3, 5, 6 vastavate allkirjadega tekstist.

Õieti lahendanutele saadetakse „Vikerkaar“ ühe kuu jooksul hinnata; tellijatele nende tellimisaja lõppedes.